

Revize a nové objevy v genealogii vybraných členů hraběcího rodu Swéerts-Sporck pochovaných v Kuksu (19.–20. století)¹

JAN CVRČEK – FRANTIŠEK FORTIN – MILENA BĚLIČOVÁ –
PETR MAŠEK – PETR VELEMÍNSKÝ

ABSTRACT: Revision and new discoveries in the genealogy of selected members of the Swéerts-Sporck family buried at Kuks (19th–20th century)

The family of the Counts Sporck, or later Swéerts-Sporck, is one of the most interesting noble lines in Bohemia, especially in connection with the persons of general Johann Sporck (1600-1679), who was elevated to the nobility for his achievements in the Habsburg army, and his son František Antonín (1662-1738), founder of the important Baroque monument Kuks Hospital (Trutnov District, Hradec Králové Region, Bohemia, Czech Republic). Osteological research into the skeletal remains of six of their 19th century descendants from the Swéerts-Sporck family (unknown child †1817; Joseph †1848; Joseph †1855; Barbara †1873; Moritz †1882; Celina †1914), conducted by the Department of Anthropology of the National Museum in Prague due to the need to repair their coffins in the family tomb at Kuks, also necessitated genealogical research. Although they were important nobles, it turned out that a large amount of their biographical data was missing; moreover, details available in the literature were often inaccurate, and often contradictory and in several variants. This article brings a revision of their biographical data and also presents hitherto unknown aspects of their genealogy, so that for the first time official vital records from the Czech Republic, Poland and Ukraine are accurately cited for their births, marriages and deaths. The official causes of death recorded at the time are also confronted for the first time with pathological findings from the skeletal remains. Last but not least, this work opens up opportunities for further genealogical research, because some data still has not yet been traced or reliably verified.

KEY WORDS: Family Tree – Kraków – Kuks Hospital – Family Tomb – Twins – Illegitimate Child – Morganatic Marriage

CONTACTS: Mgr. Jan Cvrček a RNDr. Petr Velemínský, Ph.D., Antropologické oddělení, Národní muzeum, Cirkusová 1740, 193 00 Praha 20 – Horní Počernice; e-mail: jan.cvrcek@nm.cz, petr.veleminsky@nm.cz; Mgr. František Fortin, Česká genealogická a heraldická společnost v Praze, Fantova 1784/28, 155 00 – Praha 13; e-mail: FortinF@seznam.cz; PhDr. Milena Běličová, Archiv Národního muzea, Národní muzeum, Na Zátorách 6, 170 00 Praha 7 – Holešovice; e-mail: milena.belicova@nm.cz; PhDr. Petr Mašek, Oddělení zámeckých knihoven, Národní muzeum, Václavské náměstí 68, 110 00 Praha 2 – Nové Město; e-mail: petr.masek@nm.cz

Rod Sporcků,² potažmo poté v jedné větvi v dalších generacích rod Swéerts-Sporcků, vstoupil do naší historie osobou Jana Sporcka (1595/6. 1. 1600–6. 8. 1679),³ který pocházel

1 Předložená práce vznikla za finanční podpory Ministerstva kultury v rámci Interního grantu Národního muzea „*Osteobiografie a paleopatologie ostatků hraběcího rodu Swéerts-Sporck v kontextu dobových písemných pramenů (Čechy, 19. století)*“ (DKRVO 2019–2023/7.I.d a 7.II.d, 00023272).

2 Uvádíme jméno rodu tak, jak si jej rod přímo zvolil. V literatuře se ale často můžeme setkat s variantami Špork či Spork. Jméno Spork se přitom drtivě většinou objevuje i v originálních matričních záznamech, a svatbních a úmrtních oznámeních.

3 Státní oblastní archiv (dále SOA) v Hradci Králové, Matrika zemřelých Heřmanův Městec, 1674–1692, fol. 126, dig. list 128.

z Vestfálska z neurozených selských poměrů. Roku 1620 se účastnil bitvy na Bílé hoře na straně katolíků a následně dalších bitev třicetileté války. Později bojoval také např. v Polsku proti Švédům a v Uhrách proti Turkům a povstalcům kurucům. Postupně se vypracoval až na generála jezdeckta habsburských vojsk. V roce 1647 byl přijat do stavu svobodných pánů, roku 1648 mu byl udělen český inkolát (vlastnil např. panství Lysá nad Labem, Konojedy, Choustníkovo Hradiště, Heřmanův Městec atd.) a konečně roku 1664 mu byl za zásluhy udělen titul říšského hraběte.⁴ Snad ještě známějším se stal jeho syn František Antonín Sporck (9. 3. 1662 – 30. 3. 1738),⁵ mimo jiné významný mecenáš a zakladatel barokního hospitálu v Kuksu, jehož životu bylo věnováno několik publikací.⁶

Právě v kostele Nejsvětější Trojice při kukském hospitálu jím byla zřízena rodinná hrobka. Její odborná revize na počátku 90. let 20. století pak ukázala, že některé zde uložené rakve nezbytně vyžadují restaurátorský zásah. Proto bylo možno přistoupit k osteobiografickému výzkumu ostatků devíti členů rodu zemřelých v 17. až 20. století, včetně Františkova otce Jana, což přispělo k detailnějšímu poznání jejich fyzických osobností. První fáze výzkumu byla zaměřena právě na osobu zakladatele rodu Jana Sporcka,⁷ přičemž u něj byla mimo jiné nalezena řada válečných zranění.⁸ Další část výzkumu byla zaměřena na ověření míry morfologické podobnosti koster členů rodu pomocí morfologických a metrických znaků kostry⁹ a na srovnání jejich chronologického a biologického věku. V této fázi výzkumu potom vyvstala potřeba shromáždit veškeré dostupné biografické údaje zkoumaných jedinců, včetně genealogie, aby bylo možné s nimi závěry výzkumu porovnat. Již začátek výzkumu ovšem odhalil v třetí generaci rodu určité nesrovnalosti. Anna Kateřina (1689–1754), druhorozená dcera Františka Antonína Sporcka a jeho manželky Františky Alžběty Apollonie rozené svobodné paní z Reistu a Swéertsu (1667–1726), se roku 1712 provdala za svého příbuzného Františka Karla Rudolfa svobodného pána z Reistu a Swéertsu (1688–1757), císařského plukovníka, syna Karla Františka Rudolfa st. svobodného pána z Reistu a Swéertsu (1654–1692) a Marie Sabiny Alexie hraběnky Sporckové (1661–1717). Adopce ženicha jeho tchánem Františkem Antonínem Sporckem roku 1718 pak dala vzniknout rodu

4 Např. Pavel JURÍK, *Encyklopedie šlechtických rodů*, Praha 2014.

5 SOA Praha, Matrika oddaných a zemřelých Lysá nad Labem, 1726–1760, fol. 178, dig. list 175.

6 Pavel PREISS, *František Antonín Šporck a barokní kultura v Čechách*, Praha 2003; Ignác Antonín HRDINA, *O hraběti Šporckovi, jeho Kuksu a Královédvorskou*, Červený Kostelec 2020.

7 Milan HORÁK, První Šporckové – Jan Šporck; in: *Sborník řádu svatého Huberta se sídlem na Kuksu. Tradice a současnost v myslivosti XXIV*, 2019.

8 Miluše DOBISÍKOVÁ – Luboš VYHNÁNEK – Petr VELEMÍNSKÝ – Vítězslav KUŽELKA – Ivana ČEJKOVÁ, Paleopathology and historical personality of General Johann Sporck (1595–1679), *International Journal of Osteoarchaeology* 9, 1999, s. 297–301; Petr VELEMÍNSKÝ – Miluše DOBISÍKOVÁ – Vítězslav KUŽELKA, Antropologický průzkum kostry generála Johanna Sporcka, *Živa* 1, 2000, s. 39–40.

9 Petr VELEMÍNSKÝ – Miluše DOBISÍKOVÁ, Morphological likeness of the skeletal remains in a Central European family from 17th to 19th century, *Homo* 56, 2005, s. 173–196; Jan CVRČEK – Petr VELEMÍNSKÝ – Tomáš JOR – Rebeka RMOUTILOVÁ – Jaroslav BRŮŽEK, Frontal sinus anatomy of the noble Swéerts-Sporck family and verification of their biological relationships using similarity analysis, *The Anatomical Record* 304(8), 2021, s. 1717–1731; Jan CVRČEK – Petr VELEMÍNSKÝ – Tomáš JOR – Jaroslav BRŮŽEK, Kinship and the familial occurrence of skeletal developmental anomalies in the noble Swéerts-Sporck family (Bohemia, 17th to 20th centuries), *International Journal of Paleopathology* 34, 2021, s. 163–167; Jan CVRČEK – Miluše DOBISÍKOVÁ – Tomáš JOR – Jiří HADRAVA – Petr VELEMÍNSKÝ, Degree of similarity of cranial dimensions in connection with sexual dimorphism in a documented sample of eight members of the Sporck and Swéerts-Sporck families (Bohemia, 17th–20th centuries), *Slovenská Antropológia* 24 (1–2), 2021, 1–15.

Swéerts-Sporck.¹⁰ Zatímco ale některé zdroje uvádějí, že jak otec nevěsty a matka ženicha, tak matka nevěsty a otec ženicha byli plnými sourozenci, tedy že snoubenci byli dvakrát ve vztahu bratranec/sestřenice prvního stupně,¹¹ jiné zdroje tento vztah korigují. Podle nich byli otec nevěsty a matka ženicha skutečně sourozenci Sporckové, měli společně oba rodiče. Avšak otec ženicha a matka nevěsty byli pouze polorodí sourozenci z Reistu a Swéertsu, měli jen společného otce Johanna svobodného pána z Reistu a Swéertsu (1613–1700). Matkou otce ženicha byla Juliana Elisabeth svobodná paní z Burghaussu (1620–1654) a matkou matky nevěsty byla Anna Barbara Krafft svobodná paní z Lammersdorfu (1636–1683).¹² Nesrovnalosti v literárních pramenech, které se posléze podařilo ověřit přímo v matrikách, byly odhaleny také v případě dětí Anny Kateřiny a Františka Karla Rudolfa.¹³

Vzhledem k těmto zjištěním jsme provedli genealogickou rešerši členů rodu Swéerts-Sporck, kteří žili převážně v 19. století a kterých byla mezi zkoumanými jedinci v rámci antropologicko-lékařského výzkumu většina, a představovali příbuzné jedince na úrovni otec a syn, sourozenci (včetně páru dvojvaječných dvojčat), či bratrančí a sestřenice. Cílem této práce je tedy 1) představit výsledky této genealogické rešerše; 2) upozornit na případné nesrovnalosti v rozrodu Swéerts-Sporcků 19. století, kterým dosud nebyla věnována taková pozornost jako prvním čtyřem generacím Sporcků. Případné nesrovnalosti upřesnit, korigovat a doplnit chybějící údaje; a 3) nastínit možné směry budoucího genealogického výzkumu tohoto rodu.

Materiál a metody

Předmětem genealogické rešerše bylo 6 jedinců z rodu Swéerts-Sporck, kteří zemřeli v letech 1817–1914: Neznámé dítě †1817; Barbara hraběnka z Rothkirchu a Panthenu, rozená hraběnka Swéerts-Sporck †7. 10. 1873; Josef hrabě Swéerts-Sporck †12. 11. 1848; Josef hrabě Swéerts-Sporck †11. 2. 1855; Moritz hrabě Swéerts-Sporck †21. 11. 1882; Celina hraběnka Swéerts-Sporck, rozená de Noblée †13. 7. 1914.

Za účelem shromáždění co největšího množství informací a dat k těmto osobám byly prostudovány následující zdroje: osobní fond Josefa Vojáčka,¹⁴ Rodinný archiv Šporků 1664–1945¹⁵ a Rodinný archiv Černínů-Morzinů, Vrchlábí (1335) 1562–1944,¹⁶ Genealo-

10 Ignác Antonín HRDINA – Hedvika KUCHAROVÁ, *Záhady kolem sňatku Anny Kateřiny Šporkové. Historicko-právní studie z manželského práva*, Praha 2017.

11 Archiv Národního muzea (ANM), Genealogická sbírka CH Vratislava z Mitrovic, kart. 25: Swéerts-Sporck (vývod snoubenců); Ignác Antonín HRDINA – Hedvika KUCHAROVÁ, *Záhady kolem sňatku Anny Kateřiny Šporkové. Historicko-právní studie z manželského práva*, Praha 2017.

12 Národní archiv ČR (NA), Sběrka genealogická Dobřenského, inv. č. 1047 (rozrod rodu Swéerts-Sporck); Constant von WURZBACH, *Biographisches Lexikon des Kaisertums Österreich*, 41. Teil, Susil-Szedler, Wien 1880, s. 23 [dostupné také na <https://books.google.cz>].

13 Veronika ČAPSKÁ, *Mezi texty a textiliemi: (Swéerts-)Šporkové, textové praxe a kulturní výměna na přelomu baroka a osvícenství*, Dolní Břežany 2016.

14 Státní okresní archiv (SOKA) Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, fond Vojáček, Josef, P. (1904–1957).

15 SOA Hradec Králové, fond Rodinný archiv Šporků 1664–1945; zpřístupněno inventářem Václav PITUCHA, *Rodinný archiv Šporků 1664–1945. Inventář*, 2004.

16 Tamtéž, fond Rodinný archiv Černínů-Morzinů, Vrchlábí (1335) 1562–1944; zpřístupněno inventářem Aleš VALENTA, *Rodinný archiv Černín-Morzinů, Vrchlábí (1335) 1562–1944. Inventář*, 2012.

gická sbírka CH hraběte Vratislava z Mitrovic,¹⁷ Sbírka genealogická Dobřenského,¹⁸ pozůstalostní spis Moritze hraběte Swéerts-Sporcka.¹⁹ Dále byla využita nejrůznější dostupná níže citovaná literatura. Veškerá data a poznatky byly následně dohledávány a ověřovány v matrikách, a to jak na území Čech (AHMP; SOA Praha, Plzeň, Hradec Králové a Třeboň); tak i Polska (Národní archiv v Krakově) a Ukrajiny (Centrální historický archiv ve Lvově).

Výsledky a diskuse

1. Filip Jan Adolf Ludvík hrabě Swéerts-Sporck (původně neznámé dítě) †4. 7. 1817

V jedné z poškozených rakví v hrobce v Kuksu se nacházela značně rozpadlá kostra dítěte ve věku zhruba 7 až 14 let. Na kostech dolních končetin se zachovaly zbytky úzkých kalhot ke kotníkům s rozparky, zhotovených z modrého sukna.²⁰ To předurčovalo mužské pohlaví pohřbené osoby. Tělo zemřelého nebylo uloženo v původní rakvi. Z té se zachovalo pouze dno, které bylo vloženo do novější rakve jako podložka pod zemřelým. Malované víko neslo zřetelný letopočet 1817. Většina dohledaných písemných pramenů o rodu Swéerts-Sporck však existenci takového dítěte neuvádí.²¹ Přesto jsme našli tři zdroje, které k roku 1817 vztahují úmrtí Filipa Swéerts-Sporcka.²² Ty ale nedaly jasnou odpověď na to, kdy a kde přesně zemřel, zda měl více křestních jmen, kdy a kde se narodil a jaké byly jeho genealogické vazby na ostatní členy rodu. Poznámka nalezená v SOkA Nymburk se sídlem v Lysé ve fondu Josef Vojáček²³ nás odkázala přímo na úmrtní matriky v Lysé nad Labem, kde byl nalezen tento zápis:²⁴

<i>Rok, měsíc a den zemření:</i>	1817, červenec, zemř. 4., pohř. 6
<i>Č. domu:</i>	99
<i>Jméno zemřelého:</i>	vysoce rozený Pan Phillip Benitius, syn po zemř. P. Phillip Benitius Excellenz hraběti Sweerts Sporck
<i>Víry:</i>	katolické
<i>Pohlaví:</i>	mužského
<i>Věk:</i>	10 let a 6 měsíců

17 Archiv Národního muzea (ANM), Sbírka CH – Genealogická sbírka Vratislava z Mitrovic, soupis viz Marie VELHARTICKÁ, *Genealogická sbírka „CH“ Rudolfa hr. Vratislava z Mitrovic, 1700–1908. Prozatímní inventární seznam*, 1971.

18 Národní archiv (NA), Sbírka genealogická Dobřenského (1841–1919).

19 Archiv Hlavního města Prahy (AHMP), pozůstalostní spis Moritze hraběte Swéerts-Sporcka.

20 Nepublikovaná zpráva o antropologickém výzkumu kosterních pozůstatků, archiv Antropologického oddělení Národního muzea.

21 Constant von WURZBACH, *Biographisches Lexikon des Kaisertums Österreich*, 41. Teil, Susil–Szeder, Wien 1880, s. 22–25; ANM, Genealogická sbírka CH Vratislava z Mitrovic, kart. 25: Swéerts-Sporck (celá složka) a kart. 27: Šporck (celá složka); NA, Sbírka genealogická Dobřenského, inv. č. 1047 (rozrod rodu Swéerts-Sporck).

22 V. PITUCHA, *Rodinný archiv Šporků*, s. 403.; SOA Hradec Králové, Rodinný archiv Šporků, inv. č. 479 (velká genealogická tabula rodu Šporků a Sweerts-Šporků); SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, fond Josef Vojáček, zn. B30: „Rodokmeny Šporků“, ručně psané listky, fol. 9.

23 Tamtéž, fol. 2.

24 SOA Praha, Matrika zemřelých Lysá nad Labem, 1816–1931, fol. 15, dig. list 16, překlad z němčiny.

<i>Nemoc a způsob smrti:</i>	Spála, která přešla v břišní tyfus (orig. Scharlach, welcher in Nervenfieber übergieng)
<i>Pohřbil:</i>	Jos. Fiala, děkan
	Výše jmenované tělo bylo exhumováno dne 15. listopadu 1852 a přeneseno dne 16. listopadu 1852 do hrobky v Kuksu.

Podle Vojáčka byl před převozem na Kuks pohřben v Lysé nad Labem v hraběcí hrobce na „novém“ hřbitově (za školou).²⁵

Pokud jde o datum narození, situace byla mnohem komplikovanější. Podle výše uvedeného přepisu úmrtního zápisu by vycházelo jeho narození na leden/únor roku 1807. Podle dalších dvou pramenů se narodil roku 1808,²⁶ respektive 19. 10. 1808,²⁷ a v obou případech měl dvojče-sestru Filipínu. Podle jiného zdroje se narodil až 9. 2. 1810 a měl dvojče-sestru Barbaru.²⁸ Nicméně sestra Filipína se dne 6. 7. 1831 v Praze provdala za Rudolfa hrabě Morzina (1801–1881)²⁹ a originální oddací zápis, který jsme našli v matrice oddaných kostela sv. Vojtěcha na Novém Městě pražském, uvádí, že se narodila 19. 10. 1806 v Cracovicích, tedy v Krakově v Polsku.³⁰ Což se neshoduje ani s jedním údajným datem Filipova narození. Nález originálního křestního zápisu Filipíny toto potvrdil, narodila se 19. 10. 1806 v Krakově v čísle popisném (č. p.) 337 jako Filipína Aloisia Barbara Terezia Anna a dvojče-bratra neměla.³¹ Nález jejího křestního zápisu nás však přivedl k originálnímu křestnímu zápisu Filipa: narodil se 17. 12. 1807 v Krakově na Starém Městě v ulici sv. Jana č. p. 486 jako Filip Jan Adolf Ludvík a co je podstatné, neměl žádné dvojče-sestru.³² Všechny výše uvedené varianty jeho narození se tedy ukázaly jako nepravdivé. Stejně tak bylo chybné jméno Filip Benitius uvedené v úmrtním zápise,³³ nebo Filip Karel uvedené v jednom z mála rozrodů uvádějícím jeho existenci.³⁴

Osteologický výzkum u Filipa Jana Adolfa Ludvíka neodhalil žádné významné patologické změny skeletu.

2. Barbara, hraběnka z Rothkirchu a Panthenu, rozená hraběnka Swéerts-Sporck

†7. 10. 1873

Krakovské matriky nás dále přivedly ke skutečnému narození Barbary, palácové dámy a dámy řádu hvězdového kříže. Všechny nám dostupné prameny uvádí datum narození 9. 2.

25 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, fond Josef Vojáček, zn. B30: „Rodokmeny Šporků“, ručně psané lístky, fol. 2.

26 Tamtéž, folio 9.

27 SOA Hradec Králové, Rodinný archiv Šporků, inv. č. 479, velká genealogická tabele rodu Šporků a Sweerts-Šporků.

28 Tamtéž.

29 ANM, Genealogická sbírka CH, kart. 25: Swéerts-Sporck, tištěné svatební oznámení.

30 AHMP, Matrika oddaných kostela sv. Vojtěcha, 1784–1833, fol. 452, dig. list 464.

31 Národní archiv v Krakově, Matrika narozených kostela Nanebevzetí Panny Marie, 1801–1828, fol. 72.

32 Národní archiv v Krakově, Matrika narozených kostela Nanebevzetí Panny Marie, 1801–1828, fol. 126.

33 SOA Praha, Matrika zemřelých Lysá nad Labem, 1816–1931, fol. 15, dig. list 16.

34 SOA Hradec Králové, Rodinný archiv Šporků, inv. č. 479, velká genealogická tabele rodu Šporků a Sweerts-Šporků.

Obrázek 1 – Dětský portrét Filipa Benicia Jana Křtitele Františka Serafína Josefa Václava Jarolíma hraběte Swéerts-Sporcka (1753–1809) (NPÚ Josefov, KU1045). Portrét z dospělosti není dosud znám.

z Reistu, Laakenu a Blauenthurnu (*30. 9. 1753 Lysá nad Labem³⁵), c. k. tajného rady a komořího, prezidenta zemského soudu v Tarnově, viceprezidenta apelačního soudu ve Lvově a poté prezidenta apelačního soudu v Krakově, majitele panství v Głogowě, rytíře řádu sv. Štěpána velkovévodství toskánského, atd. Jejich matkou byla Filipova třetí manželka³⁹

1810.³⁵ Některé z nich také k tomuto datu uvádějí, že měla dvojče-bratra Josefa († 12. 11. 1848).³⁶ Její křestní zápis potvrzuje, že Josef byl jejím dvojčetem, nicméně narodili se 10. 2. 1809 a stejně jako u jejího bratra, výše zmíněného Filipa Jana Adolfa Ludvíka, byl místem Krakov, Staré Město, ulice sv. Jana č. p. 486.³⁷ Barbara pak pod celým jménem Barbara Josefa Filipína Aloisie. Žádný z nám dostupných zdrojů u ní tedy neuvádí ani správné datum narození, ani celé jméno.

Zde je na místě se zastavit u jejich rodičů, především otce. Všichni čtyři jmenovaní sourozenci, Filipína, Filip, Barbara a Josef, se narodili jako děti Filipa Benicia Jana Křtitele Františka Serafína Josefa Václava Jarolíma hraběte Swéerts-Sporcka (obr. 1), svobodného pána

35 NA, Sběrka genealogická Dobřenského, inv. č. 1047 (rozrod rodu Swéerts-Sporck); *Gothaisches genealogisches Taschenbuch der gräflichen Häuser* (např. 1847, 1853, aj.); Constant von WURZBACH, *Biographisches Lexikon des Kaisertums Österreich*, 41. Teil, Susil-Szedler, Wien, 1880, s. 22–23 (rozrod rodu Swéerts-Sporck); ANM, Genealogická sbírka CH, kart. 27, Šporck.

36 SOA Hradec Králové, Rodinný archiv Šporcků, inv. č. 479, velká genealogická tabula rodu Šporcků a Sweerts-Sporcků; SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, fond Josef Vojáček, zn. B30: „Rodokmeny Šporcků“, ručně psané lístky, fol. 4.

37 Národní archiv v Krakově, Matrika narozených kostela Nanebevzetí Panny Marie, 1801–1828, fol. 5.

38 SOA Praha, Matrika narozených Lysá and Labem, 1721–1760, fol. 157, dig. list 160.

39 Údaje o prvních dvou manželstvích hraběte Filipa a z nich vzešlých potomcích zde již záměrně neuvádíme, neboť vzhledem k vymezení antropologicko-lékařského výzkumu rodu by již byly nad rámec této publikace.

Aloisie hraběnka Pötting-Persing (12. 8. 1776 Praha, č. p. 709/II – 12. 12. 1825 Lysá nad Labem, č. p. 1⁴⁰), palácová dáma a dáma řádu hvězdového kříže. Pro naši práci bylo zásadní nalézt originální zápis úmrtí jejich otce, neboť drtivá většina pramenů uvádí, že zemřel 4. 4. 1809 v Krakově.⁴¹ V době exhumace ostatků jeho dcery Barbary, kdy nebylo ověřeno datum jejího narození a všechny nám dostupné prameny uváděly datum 9. 2. 1810, případně že měla ještě dvojče-bratra Filipa, by však toto datum jeho úmrtí vrhalo pochybnosti na skutečné otcovství této dcery (resp. i syna). Zvláště pokud by byl nemocný již delší dobu před smrtí. Zaznamenali jsme ale také jako datum jeho úmrtí 4. 4. 1810⁴² nebo 4. 10. 1810.⁴³ Nalezení originálního úmrtního zápisu v Krakově však potvrdilo, že všeobecně udávané datum úmrtí 4. 4. 1809 je správné,⁴⁴ a ve světle nalezení zápisů o narození jeho dětí toto datum jeho otcovství nijak nezpochybnuje. Zemřel v místě narození svých dětí, tedy v Krakově na Starém Městě v ulici sv. Jana č. p. 486. Příčinou úmrtí byla tuberkulóza (orig. Phtisi). Zápis však neuvádí místo pohřbení. V rodinné hrobce v Kuksu jeho rakev není.

Barbara se dne 25. 5. 1833 na zámku v Kolinci provdala za Karla Leopolda hraběte z Rothkirchu a Panthenu (*2. 12. 1807), syna Leopolda hraběte z Rothkirchu a Panthenu (1769–1839), polního maršála a nositele velkokříže Řádu svatého Mauricia a Lazara, a Marie Anny hraběnky Pötting-Persing (1778–1820), který byl od roku 1861 až do své smrti poslancem Českého zemského sněmu, 1861–1863 poslancem Říšské rady, 1863–1863 nejvyšším maršálkem Království českého, a 28. 9. 1866–8. 3. 1867 českým místodržícím (obr. 2). O připravovaném sňatku podrobněji informovala tištěná svatební oznámení rozesílaná předem. Jednalo se o typické příležitostné tisky, drobné jednolisty, kterých se právě pro jejich vazbu na jedinou konkrétní rodinnou událost mnoho nedochovalo. K této svatbě se však podařilo ve Vratislavově genealogické sbírce nalézt dokonce oznámení obou rodin, jak ze strany nevěsty, tak ze strany ženicha. Povšimněme si, jak podrobné informace o osobních poměrech v nich můžeme nalézt:

„Adolf hrabě z Pöttingu a Persingu, dědičný purkrabí z Lienzu v Tyrolích, svobodný pán na Horním Falkensteinu, c. k. komoří, čestný rytíř suverénního maltéžského řádu, držitel českých křížů gardového a dělového dává jakožto strýc tímto oznámením na vědomí bližící se sňatek své neteře, hraběnky Barbary Swéerts-Sporck, dcery Jeho zemřelé excelence urozeného pana hraběte Filipa Swéerts-Sporcka, svobodného pána z Reistu, Lakenu a Blauthurmu, Jeho c. k. apoštolského Veličenstva skutečného tajného rady a komořího, c. k. apelačního prezidenta v Krakově, rytíře řádu sv. Štěpána velkovévodství toskánského, a Její zemřelé excelence Aloisie hraběnky Swéerts-Sporck, rozené hraběnky Pötting z Persingu, dámy řádu hvězdového kříže a palácové dámy Jejího Veličenstva císařovny – s urozeným panem hrabětem Karlem Rothkirch a Panthenem, c. k. krajským komisařem. Kněžské požehnání se uskuteční 25. května 1833 v Kolinci.“⁴⁵

40 SOA Praha, Matrika zemřelých Lysá nad Labem, 1816–1831, fol. 96, dig. list 97. Zemřela následkem opakovaných mozkových mrtvic (An Folgen eines wiederholten Nervenschlags). Původně byla stejně jako její syn Filip pohřbena v Lysé nad Labem, dne 15. 11. 1852 bylo její tělo exhumováno a 16. 11. 1852 přeneseno do hrobky v Kuksu.

41 NA, Sbírká genealogická Dobřenského, inv. č. 1047, rozrod rodu Swéerts-Sporck; ANM, Genealogická sbírka CH, kart. 27: Šporck; SOA Hradec Králové, Rodinný archiv Šporcků, inv. č. 479 (velká genealogická tabeľa rodu Šporcků a Swéerts-Sporcků).

42 Constant von WURZBACH, *Biographisches Lexikon des Kaisertums Österreich*, 41. Teil, Susil–Szedler, Wien 1880, s. 24.

43 *Gothaisches genealogisches Taschenbuch der gräflichen Häuser* (např. 1874, 1879).

44 Národní archiv v Krakově, Matrika zemřelých kostela Nanebevzetí Panny Marie, 1801–1857, fol. 11.

45 ANM, Genealogická sbírka CH, kart. 25: Swéerts-Sporck, tištěné svatební oznámení, překlad z němčiny.

„Hrabě Leopold Rothkirch a Panthen, Jeho c. k. apošt. Veličenstva skutečný tajný rada a komoří, polní podmaršálek, poručík prvního oddílu královské tělesné gardy, nositel velkokříže sv. Mauricia a Lazara království Sardinie, rytíř ruského řádu sv. Vladimíra 3. třídy, majitel dragounského pluku č. 4 oznamuje tímto listem nastávající sňatek svého syna, hraběte Karla Rothkirch und Panthen, c. k. krajského komisaře s vysoce urozenou slečnou Barbarou, hraběnkou Swéerts-Spork, svobodnou paní z Reistu, Laakenu a Blauenthurmu, dcerou zemřelého Jeho excelence vysoce urozeného pana Filipa hraběte Swéerts-Spork, svobodného pána z Reistu, Laakenu a Blauenthurmu, Jeho c. k. apošt. Veličenstva skutečného tajného rady a komořího, c. k. apelačního prezidenta v Krakově, rytíře řádu sv. Štěpána velkovévodství toskánského, a Její zesnulé excelence vysoce urozené paní Aloisie hraběnky Swéerts-Spork, rozené hraběnky Pötting z Persingu, dámy řádu hvězdového kříže a palácové dámy Jejeho Veličenstva císařovny. Kněžské požehnání se uskuteční 25. května 1833 v Kolinci.“⁴⁶

Poměrně spolehlivé dobové údaje mohou výrazně napomoci v identifikaci zmíněných osob, zejména má-li možnost komparace s dalším pramenem. Tím je v tomto konkrétním případě záznam v matrice oddaných.⁴⁷

<i>Měsíc a den:</i>	25. května 1833
<i>Bydliště ženicha:</i>	České Budějovice
<i>Ženich:</i>	Hrabě Karel Rothkirch a Pathen, c. k. krajský komisař, manželský syn Jeho excelence Leopolda hraběte Rothkirch a Pathen, skutečného tajného rady a komořího Jeho c. k. apoštolského Veličenstva, polního maršálka, poručíka v prvním šiku tělesné stráže, nositele velkokříže sv. Mauricia a Lazara království Sardinie, rytíře ruského řádu sv. Vladimíra 3. třídy, majitele dragounského pluku č. 4 a matky zemř. Marie Anny, rozené hraběnky Pötting z Persingu, katolík, svobodný, 25 let
<i>Bydliště nevěsty:</i>	Kolinc c. 1
<i>Nevěsta:</i>	Vysoce urozená slečna Barbara hraběnka Sweerts-Spork, manželská dcera Jeho zemřelé excelence vysoce urozeného pana Filipa hraběte Sweerts-Sporka, svobodného pána z Reistu, Laakenu a Blauenthurmu, skutečného tajného rady a komořího Jeho c. k. apoštolského Veličenstva, prezidenta c. k. apelačního soudu v Krakově, rytíře řádu sv. Štěpána velkovévodství toskánského a Její zemřelé excelence vysoce urozené paní Aloisie, rozené hraběnky Pötting z Persingu, dámy řádu hvězdového kříže a palácové dámy Jejeho apoštolského Veličenstva císařovny, katolička, svobodná, 24 let.
<i>Svědci:</i>	Svědci: Karel Teodor svobodný pán Oppenheiler, pán na panství Hrádek a statku Velhartice, Rudolf hrabě Morzin, c. k. skutečný komoří, Karel hrabě Pötting, c. k. skutečný komoří a major v c. k. armádě, Rudolf hrabě Pötting, c. k. komoří, rytíř maltéžského řádu, Jindřich šlechtic z Mac-Neven O'Kelly, c. k. hejtman.
<i>Oddal:</i>	P. Antonín Kopecký, farář za asistence P. Antonína, místního kaplana v Kolinci a Františka Vojty, kaplana.
<i>Bez aneb k dispensaci:</i>	S nejvyšším guberniálním svolením od příbuznosti 1. stupně.

Jak napovídá udělený dispens, snoubenci byli ve vztahu bratranec/sestřenice (matka nevěsty Aloisia a matka ženicha Marie Anna byly sestry). Zůstali však bezdětní. Karel Leopold z Rothkirchu a Panthen zemřel 31. 3. 1870, podle všeho v Praze.

„Barbara, hraběnka Rothkirch a Panthen, rozená hraběnka Swéerts-Spork, dáma řádu hvězdového kříže a palácová dáma Jejeho Veličenstva císařovny oznamuje vysoce zarmoucenou zprávu o úmrtí svého vroucně milovaného chotě, Jeho excelence vysoce urozeného pana Karla Leopolda hraběte z Rothkirchu a Panthen, c. k. komořího, tajného rady, rytíře řádu železné koruny II. třídy a majitele panství Běstvin, Chuchle, Podhořice a Hoješín, který zesnul v Pánu dne 31. března t. r. v 10 hodin večer po dlouhém utrpení a přijetí svátostí umírajících, v 63. roce života na ochrnutí srdce.“

46 ANM, Genealogická sbírka CH, kart. 24: Rothkirch-Panthen, tištěné svatební oznámení, překlad z němčiny.

47 SOA Plzeň, Matrika oddaných Kolinc, 1818–1833, fol. 44, dig. list 46, překlad z němčiny.

Obrázek 2 – Karel Leopold hrabě z Rothkirchu a Panthenu jako nejvyšší maršálek Království českého (Národní muzeum; inv. čís. H2-60 786; autor Eduard Enghert, Praha 1865).

Bezduchá schránka drahého zesnulého bude 3. t. m. ve 3 hodiny odpoledne požehnána v domě smutku č. 26 na Karlově náměstí, poté převezena do Kuksu a 4. t. m. uložena do hraběcí Swéerts-Sporkovské rodinné hrobky.

Svaté mše zádušní se budou sloužit 6. t. m. ve farním kostele svatého Štěpána a stejného dne v patronálních kostelech v Běstvinách a Hoješíně, pokaždě v 10 hodin dopoledne. V Praze dne 1. dubna 1870.⁴⁸

„(Úmrtí) Především v 10 hodin večer zemřel bývalý Nejvyšší zemský maršálek a místodržící v Čechách Pan hrabě Karel Rothkirch Panthen v 63 letech věku na zástavu srdce. Zesnulý stonal již od listopadu loňského roku a poslední dobu strávil na lůžku. Rozloučení se bude konat v neděli ve 3 hodiny odpoledne v domě smutku č. 671-2 (Salmovský palác) na Karlově náměstí a v 6 hodin bude převezen ze Státního nádraží do Kuksu, kde bude uložen do sporkovské rodinné hrobky. Hrabě Karel Rothkirch byl synem velícího generála Horních Rakous, hraběte Leopolda Rothkircha a narodil se 2. prosince 1807. Brzy vstoupil do státních služeb a stal se asi roku 1840 krajským hejtnanem, nejprve v Čáslavi, později v Plzni. V roce 1847 mu byla nabídnuta funkce českého místodržícího, ale on ji nepřijal. Byl pak jmenován krajským prezidentem v Chebu a roku 1857 zemským správcem v Bukovině. Když byla politická správa této korunní země v roce 1860 opět sloučena s tou v Haliči, vrátil se zpět do postavení tajného rady zastávaného ve výslužbě. Roku 1861 byl zvolen za velkostatkáře do českého zemského sněmu, stal se také členem poslanecké sněmovny, kde zaujmul místo v tak řečené hraběcí lavičce. Avšak brzy svůj mandát do říšské rady zase složil. Když v r. 1863 hrabě Albert Rönis abdikoval na hodnost Nejvyššího zemského maršálka, byl do této funkce jmenován Rothkirch. V r. 1866 byl ustanoven místodržícím v Čechách, do tohoto úřadu nastoupil 28. září jmenovaného roku, avšak nejvyšším přípisem z 8. března 1867 byl přeložen do penze. Hrabě Rothkirch byl majitelem panství Běstvína, Chuchle, Podhořice a Kojetín v Čechách a léna Hönigsdorf u Grottanu v pruském Slezsku. Ženat byl od 24. května 1833 s hraběnkou Barbarou Sweerts. Spork.“⁴⁹

„Na včerejšek v noci zemřel zde [v Praze] náhlou smrtí hrabě Rothkirch-Panthen, bývalý nejvyšší zemský maršálek a pozdější i místodržitel království českého. Pohřeb jeho odbývá se zejtra v neděli o třetí hodině odpolední z hr. Salmovského domu č. 26 na Karlově náměstí. Mrtvola zesnulého dopravena bude do Kuksu u Dvora Králové, kdež pochována bude v hrobku rodinnou. Mše zádušní slouženy budou v Praze ve středu dne 6. t. m. o 10 hod. dopolední ve farním chrámu štěpánském.“⁵⁰

Záznam o jeho úmrtí jsme následně dohledali v matrice kostela sv. Štěpána:⁵¹

Rok, měsíc a den úmrtí:	31. března 1870 večer v 9:45
Rok, měsíc a den pohřbu:	3. dubna 1870
Jméno pohřbívajícího kněze:	Ignác Hřivnáč, farář
Zemřelý:	Jeho excelence Karel hrabě z Rothkirchu a Panthen, bývalý c. k. místodržící v Čechách, narozen byl v Innviertelu v Horním Rakousku.
Místo úmrtí:	671/2
Stav:	ženatý
Vyznání:	katolické
Pohlaví:	mužské
Věk:	63
Místo pohřbení:	Kuks
Příčina úmrtí:	Ochrnutí srdce (orig. Herzlähmung - pozn. aut.), den ohledání zemřelého 1. dubna.
	Zaopatřen farářem Hřivnáčem.

48 ANM, Genealogická sbírka CH Vratislava z Mitrovic, kart. 24: Rothkirch-Panthen (tištěné úmrtní oznámení), překlad z němčiny.

49 *Bohemia*, duben 1870, roč. 43, čís. 79, s. 1196.

50 *Národní listy*, vydání 2. 4. 1870, s. 3.

51 AHMP, Matrika zemřelých kostela sv. Štěpána, 1854–1873, fol. 453, dig. list 456, překlad z němčiny.

V jeho úmrtním zápisu opět nacházíme jednu nepřesnost. Zatímco některé zdroje uvádějí, že se narodil ve Falkenau, okres Grottkau (Horní Slezsko, dnes Chróscina v okrese Nysa v Polsku),⁵² úmrtní zápis udává Innviertel, tedy Innskou čtvrť v Horním Rakousku. V polských matrikách pro Falkenau a jeho okolí jsme pro léta 1806 až 1808 zápis o jeho narození nenalezli.

Barbara zemřela dne 7. 10. 1873 v Lichtenštejnském paláci č. p. 506 na Malé Straně v Praze na Kampě.⁵³ Ovšem již roku 1864 koupili zmíněný palác František a Marie Odkolkovi, majitelé pekárny a sousedního Sovova mlýna. Po rozdělení Pražské polytechniky na českou a německou část v roce 1869 zde krátce sídlila Německá vysoká škola technická v Praze (Deutsches Polytechnisches Institut Prag) a od září 1873 měla budovu pronajatou druhá německá reálka v Praze (zweite deutsche Realschule in Prag). Barbara zde zemřela téhož roku 7. října:⁵⁴

Čas úmrtí:	7. 10. 1873
Čas pohřbu:	10. 10. 1873
Číslo domu:	506
Jméno zemřelého:	Excelence Barbara hraběnka Rothkirch Panthen, roz. hraběnka Schwerts Spork, vdova po † c. k. místopředsedě hraběti Karlovi Rothkirch Panthen z Prahy
Pohlaví:	ženské
Vyznání:	katolické
Věk:	63 let
Místo pohřbení:	rodinná hrobka
Příčina úmrtí:	marasmus
Pohřbil:	Johann Klaudisch, farář. Zaopatřena v Teplicích

Z výše uvedeného matričního zápisu vyplývá, že byla zaopatřena v Teplicích, s největší pravděpodobností v lázních. Zámek v Teplicích tehdy patřil Edmundovi Moritzovi z Clary a Aldringenu (1813–1894). V lázních se ubytovala 18. 6. 1873 a bydlela ve vile Eiche spolu se dvěma služebnými.⁵⁵ K jejímu úmrtí bylo tehdy také vydáno několik oznámení:

„Josefína, hraběnka Chotková z Chotkova a Vojnina, rozená hraběnka Swéerts-Spork, dáma řádu hvězdy kříže, a Gabriela hraběnka Swéerts-Spork oznamují hluboce zarmoucenou zprávu o úmrtí jejich vroucně milované tety, vysoce urozené paní Barbary hraběnky Rothkirch a Panthen, rozené hraběnky Swéerts-Spork, dámy řádu hvězdy kříže a palácové dámy Jeho Veličenstva císařovny rakouské, která po dlouhém utrpení dne 7. října 1873 v 8 hodin večer, v 63. roce života zesnula v Pánu, zaopatřena svátostmi umírajících.

Bezduchá schránka drahé zesnulé bude v pátek 10. října t. r. ve 2 hodiny odpoledne požehnána v domě smutku č. 506 na Malé Straně, ostrov Kampa a poté v sobotu 11. října uložena do rodinné hrobky v Kuksu.

Svaté mše zádušní se budou sloužit v pondělí 13. října t. r. v 10 hodin dopoledne ve farním kostele svaté Marie Vítězné. V Praze dne 8. října 1873.“⁵⁶

„Úmrtí. Předevčirem večer po dlouhé nemoci zemřela Její excelence paní Barbara hraběnka Rothkirch-Panthen, roz. hraběnka Swéerts-Spork, dáma řádu hvězdy kříže a palácová dáma Jeho Veličenstva císařovny, vdova po bývalém místopředsedě v Čechách Karlu hraběti Rothkirchovi, v 64. roce života. Její bezduché ostatky

52 Např. https://cs.wikipedia.org/wiki/Karl_von_Rothkirch-Panthen.

53 ANM, Genealogická sbírka CH, kart. 24: Rothkirch-Panthen (tištěné úmrtní oznámení).

54 AHMP, Matrika zemřelých kostela Panny Marie Vítězné, 1866–1890, fol. 81, dig. list 86, překlad z němčiny.

55 SOKA Teplice, knihovní sign. 1333, Cur-Liste von Teplitz-Schönau, Nr. 55 (ausgegeben am 21. Juni 1873).

56 ANM, Genealogická sbírka CH, kart. 24: Rothkirch-Panthen, tištěné úmrtní oznámení, překlad z němčiny.

budou zítra ve 2 hodiny odpoledne požehnány v domě smutku (ostrov Kampa č. 506-3.) a poté převezeny k pochování do hraběcí šporkovské rodinné hrobky v Kuksu.“⁵⁷

„7. října, Barbara hraběnka Rothkirch-Panthen roz. hraběnka Swéerts-Sporck 63 let číslo 506-3 na sešlost věkem.“⁵⁸

„Požehnání mrtvé. Včera odpoledne ve 2 hodiny byla požehnána mrtvola zemřelé paní Barbary hraběnky Rothkirch-Panthen, rozené hraběnky Swéerts-Sporck, vdovy po bývalém nejvyšším maršálku a místodržícím v Čechách. Mrtvola odpočívala v salónu bytu zemřelé, který se nachází ve 2. patře dřívějšího lichtenštejnského paláce, na katafalku obklopeném hořícími voskovými svícemi. Srdce zdobila erby hraběcích rodin Rothkirch-Panthen a Swéerts-Sporck. Mrtvolu požehnal farář od Marie Vítězné pan P. Klaudis s asistujícím farním klérem. Přítomna byla zde bydlící šlechta, dámy v hlubokém smutku. Po požehnání byla mrtvola převezena furgonem na státní nádraží a odtud odpravena do Kuksu, kde bude zítra v 11 hodin dopoledne po předcházející zádušní mši v tamním klášterním kostele mrtvola pochována do hraběcí šporkovské hrobky. Zádušní mše za zemřelou se budou konat zde ve farním kostele sv. Marie Vítězné pozítří v 10 hodin dopoledne.“⁵⁹

Úmrtní zápis, respektive oznámení v Národních listech uvádí jako příčinu smrti sešlost věkem, osteologický výzkum u ní ale odhalil destruktivní nádor čelistí na levé straně obličeje. Tomu by odpovídal popis ze zbývajících oznámení o jejím úmrtí, které říkají, že zemřela po dlouhém utrpení či dlouhé nemoci. Vedlejší nález představuje stará zhojená zlomenina levého předloktí na vřetenní kosti, tzv. Collesova zlomenina, která svědčí o pádu na zápěstí.

3. Josef hrabě Swéerts-Sporck †12. 11. 1848

Celým jménem Josef Filip Fridrich Karel hrabě Swéerts-Sporck,⁶⁰ svobodný pán z Reistu, Laakenu a Blauenturnu, byl nejmladším synem Filipa Benicia Jana Křtitele Františka Serafína Josefa Václava Jarolíma hraběte Swéerts-Sporcka (1753–1809) a současně posledním mužským členem rodu, který vlastnil panství Lysá nad Labem. Vzhledem ke genealogii rodu lze uvažovat, že to byl nejspíše právě on, který je zmíněn v publikaci věnované založení Národního muzea:⁶¹

„V Lysé za přítomnosti prof. Sedláčka pořádáno r. 1819 divadelní představení a deklamací v české řeči – i mladý hrabě Sweerts-Sporck přednesl tehdy českou ódu, vyzývající k vážnosti národního jazyka jako palladia národa, svatého odkazu po předcích, k čemuž hraběnka Sweertsová propůjčila zámecké divadlo a zaplatila výlohy...“

Dne 22. 8. 1846 byla v Praze plánována jeho svatba s Adélou Karolínou Terezií Marcellinou Josefou Antonií svobodnou paní z Puteani (27. 3. 1823 Praha č. p. 709/517⁶² – 28. 11. 1904 Průhonice č. p. 1⁶³), dcerou Františka de Sales Karla svobodného pána z Puteani

57 ANM, Genealogická sbírka CH, kart. 24: Rothkirch-Panthen, výstřížek z Pražského večerníku, vydání 9. 10. 1873, překlad z němčiny.

58 Národní listy, vydání 11. 10. 1873, s. 3, rubrika „zemřelí“.

59 ANM, Genealogická sbírka CH, kart. 24: Rothkirch-Panthen, výstřížek z Politiky, vydání 11. 10. 1873, překlad z němčiny.

60 Národní archiv v Krakově, kostel Nanebevzetí Panny Marie, matrika narozených 1801–1828, fol. 5.

61 Josef HANUŠ, *Národní museum a naše obrození*. Kniha druhá. *Založení vlasteneckého musea v Čechách a jeho vývoj do konce doby Šternberkovy (1818–1841)*, Praha 1923, s. 47.

62 AHMP, Matrika narozených kostela Panny Marie Sněžné, 1821–1828, fol. 37, resp. 40, dig. list 42. Také v jejím případě je mylně uváděno, že se narodila 26. 3. (např. SOA Hradec Králové, NAD 278, č. pomůcky 8686).

63 SOA Praha, Matrika zemřelých Čestlice, 1833–1907, fol. 517, dig. list 259.

(1793–1858), c. k. komořího, a Antonie hraběnky Morzin (1800–1880). Matka nevěsty byla sestrou výše zmíněného Rudolfa hraběte Morzina (1801–1881), manželka Filipíny rozené hraběnky Swéerts-Sporck. To znamená, že byla Josefovou tchýní i švagrovou.

„Josef hrabě Swéerts-Sporck, svobodný pán z Reistu, Laakenu a Blauenturnu, c. k. skutečný komoří a rytmistr ve vojsku, tímto oznamuje jeho bezprostřední sňatek s vysoce urozenou slečnou Adélou svobodnou paní z Puteani, dcerou vysoce urozeného pána Františka Karla svobodného pána z Puteani, c. k. komořího, a vysoce urozené paní Antonie svobodné paní z Puteani, rozené hraběnky z Morzinu, dámy řádu hvězdného kříže.

*Kněžské požehnání se uskutečnilo 22. srpna tohoto roku v Praze ve farním kostele sv. Vojtěcha.*⁶⁴

Svatba se sice zmíněného dne uskutečnila, ale nenalezli jsme ji v matrikách kostela sv. Vojtěcha, ale v kostele Nejsvětější Trojice ve Spálené ulici:⁶⁵

<i>Měsíc a den:</i>	22. srpna 1846, prohlásky 21., 28. a 29. června 1846
<i>Místo:</i>	čp. 981/I
<i>Oddávající kněz:</i>	Ignaz Mras, děkan kapituly svatých Kosmy a Damiana ve Staré Boleslavi Ignaz Mras, děkan kapituly svatých Kosmy a Damiana ve Staré Boleslavi
<i>Snoubenci:</i>	Vysoce urozený pan Josef Filip Bedřich Karel hrabě Schweerts-Sporck, c. k. komoří a rytmistr, narozený v Krakově, manželský syn Jeho excelence vysoce urozeného pana Filipa hraběte Schweerts-Sporcka, c. k. tajného rady a presidenta apelačního soudu a jeho vznešené manželky vysoce urozené paní Aloisie, rozené hraběnky Pötting, palácové dámy a dámy řádu hvězdného kříže, katolík, 37 let, svobodný. Vysoce urozená slečna Adelheid Karolína Terezie Marcelína Josefa Antonie svobodná paní z Puteani, narozená v Praze, manželská dcera urozeného pana Františka Karla svobodného pána z Puteani, c. k. komořího a jeho vznešené manželky vysoce urozené paní Antonie, rozené hraběnky Morzin, katolička, 23 let, svobodná.
<i>Svědci:</i>	Karel Ferdinand arcivévoda rakouský, František kníže Colloredo Mansfeld generálmajor, Karel kníže z Schwarzenbergu generálmajor, Antonín hrabě Mitrovský c. k. skutečný tajný rada a prezident zemského soudu, František hrabě z Khewenhüller-Metsch polní poručík, Bailli Anziano, Rudolf hrabě Morzin.
<i>Poznámka:</i>	Vysoce urozený pan ženich byl s dispensem od milostivého vrchního velitelství ze dne 24. srpna 1846 v Lysé třikrát ohlášen a oddací list dosvědčuje těžou plnoletost. Já stvrzující otec dávám své neplnoleté dceři Adelaidě svolení ke sňatku s vysoce urozeným panem hrabětem Schweerts-Sporckem. Franz Karl sv. p. z Puteani.

Josef a Adéla měli 2 dcery (obr. 3). Prvorozená Gabriela Aloisie Antonie Pavlína (30. 6. 1847 Lysá nad Labem č. p. 1⁶⁶ – 18. 2. 1884 Nelahozeves č. p. 1) byla zakladatelkou a donátorkou kláštera benediktinek sv. Gabriela na Smíchově v Praze. Zemřela na tuberkulózu svobodná a bezdětná a byla pohřbena v kostele Zvěstování Panny Marie při zmíněném klášteře. Druhorozená Josefa Barbara Rudolfiná Adéla Marie (10. 12. 1848 Liberec č. p. 1⁶⁷ – 14. 3. 1924 zámek Kačina, Svatý Mikuláš č. p. 51) se narodila již jako pohrobek a roku 1859 se v Praze provdala za Ferdinanda Rudolfa Karla Boromeje Jindřicha Tadeáše Jakuba

64 ANM, Genealogická sbírka CH, kart. 25: Swéerts-Sporck, tištěné svatební oznámení, překlad z němčiny.

65 AHMP, Matrika oddaných kostela Nejsvětější Trojice ve Spálené ulici, 1841–1852, fol. 92, dig. list 98, překlad z němčiny.

66 SOA Praha, Matrika narozených Lysá nad Labem, 1845–1855, fol. 56, dig. list 57.

67 SOA Litoměřice, Matrika narozených Liberec, 1846–1849, fol. 318, dig. list 319.

Chotka z Chotkova a Vojnina (25. 7. 1838 Veltrusy č. p. 59–17. 7. 1913 Volšovy č. p. 1)⁶⁸. I ona zemřela jako bezdětná, příčinou byla rakovina dělohy (orig. carcinoma uteri). Je pohřbena v rodinné hrobce Chotků v Nových Dvorech.

Josef zemřel předčasně ve věku 39 let na zámku v Liberci-Kristiánově č. p. 1,⁶⁹ ačkoli sám vlastnil zámek v Lysé nad Labem. Majitelem libereckého zámku byl tehdy jeho vzdálený příbuzný generál Eduard Clam-Gallas (1838–1891): Eduardův otec byl přes svou matku Marii Karolínu Josefu hraběnkou Sporckovou (1752–1799) Josefovým bratrancem 5. stupně.

Čas úmrtí:	12. 11. 1848
Čas pohřbu:	15. 11. 1848
Číslo domu:	1
Jméno zemřelého:	Pan hrabě Josef Sweerts-Sporck, c. k. komoří, c. k. rytmistr, pán na panství Lysá aj. Zaopatřen a díky převozu skutečně požeňán děkanem Wolfem Franzem
Věk:	39 let
Pohlaví:	mužské
Vyznání:	katolické
Příčina úmrtí:	Ochrnutí mozku (orig. Hirnlähmung, pozn. aut.)
Věk:	63
Místo pohřbení:	Kuks
Příčina úmrtí:	Ochrnutí srdce (orig. Herzlähmung, pozn. aut.), den ohledání zemřelého 1. dubna.
	Zaopatřen farářem Hřivnáčem.

K jeho úmrtí se dochovalo také jedno oznámení:⁷⁰

„Adela, hraběnka ze Swéerts-Sporcku, rozená svobodná paní z Puteani, s bolestí oznamuje jménem svým i své nesvéprávné dcery Gabriely, hraběnky ze Swéerts-Sporcku, že všemohoucímu Bohu se zlíbilo jejího vlastního milovaného manžela, respektive otce, Josefa hraběte ze Swéerts-Sporcku, c. k. komořího, armádního rotmistra a majitele panství Lysá do lepšího života povolati. Zemřel v Liberci 12. tohoto měsíce ve 4 hodiny odpoledne, ve 40 letech svého žití následkem nastalého ochrnutí mozku, sv. svátostmi zemřelých zaopatřen.

Pozemská schránka bude uložena do hraběcí Swéerts-Sporckovské rodinné hrobky na panství Kuks a chrámové pohřební slavnosti budou konány 16. t. m. v Kuksu a 18. t. m. v Lysé, 16. v 10 hodin ráno bude tichá mše svatá přednesena rovněž v Liberci. V Liberci, dne 13. listopadu 1848.

Jak je výše uvedeno, Josef zemřel na ochrnutí mozku. Vyšetření jeho kosterních pozůstatků však ukázalo závažné, ale již zhojené poškození kostí a kloubů levého chodidla, což ostatně zmiňuje i Fr. Otruba v roce 1898:⁷¹ „...zemřel již r. 1848 v Liberci po dlouhé a trapné nemoci způsobené špatně zhojenou zlámaninou nohy. Pochován byl v Kuksu. Panství zanechal dvěma dcerám.“

Vdova Adéla se dne 24. 2. 1862 v Praze provdala za hraběte Alberta Františka Nostitz-Rienecka (23. 8. 1807 Trmice č. p. 1 – 25. 1. 1871 Praha č. p. 852/II⁷²), nejvyššího maršálka

68 AHMP, Matrika oddaných kostela sv. Jindřicha, 1863–1872, fol. 210, dig. list 217.

69 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé n. L., archiv Josef Vojáček, B40, data o hraběnce Josefíně Chotkové rozené Swéerts-Sporckové, fol. 8; SOA Litoměřice, Matrika zemřelých Liberec-Kristiánov, 1824–1848, fol. 96, dig. list 49.

70 ANM, Genealogická sbírka CH, kart. 25: Swéerts-Sporck, ručně psané úmrtní oznámení, překlad z němčiny.

71 František OTRUBA, *Paměti města Lysé n. L., panství lysckého, a vesnic okolních*, Lysá nad Labem – Praha 1898.

72 AHMP, Matrika zemřelých kostela sv. Jindřicha, 1860–1877, fol. 182, dig. list 186.

Obrázek 3 – Dcery Josefa Filipa Fridricha Karla hraběte Swéerts-Sporcka (1809–1848): zleva Gabriela Aloisie Antonie Pavlína (Národní muzeum, fotoarchiv Náprstkova muzea asijských, afrických a amerických kultur; sg. 205.0163; Phot. M. L. Winter, Prag, Graben 988, 1862); Josefa Barbara Rudolfiná Adéla Marie (tamtéž, sg. 205.0161; Phot. A. Helm, Prag, Wenzelsplatz 387).

Království českého,⁷³ který byl v této funkci nástupcem Karla hraběte z Rothkirchu a Panthenu. K uzavření sňatku však došlo o pět dní později, než jak bylo avizováno na svatebním oznámení:⁷⁴

„Albert, říšský hrabě z Nostitz-Rienecku, c. k. skutečný tajný rada, nejvyšší maršálek království českého, čestný rytíř suverenního johanitského řádu, komtur řádu císaře Františka Josefa aj. aj. oznamuje tímto svůj nastávající sňatek s vysoce urozenou paní Adelaidou, ovdovělou říšskou hraběnkou Swéerts a Sporck, svobodnou paní z Reistu, Laakenu a Blauenthurmu, rozenou svobodnou paní z Puteani, dámou řádu hvězdového kříže. Oddavky se uskuteční 19. února 1862 v Praze.“

Jejich jediná dcera Marie Antonie Gabriela (1863–1934) se roku 1885 provdala za Emanuela Maria Josefa Nikolase Arnošta Aloise Antonína hraběte Silva-Tarouca (1860–1936), právníka, dendrologa a politika, rytíře řádu svatého Jiří, a v letech 1917–1918 posledního ministra zemědělství Předlitavska, se kterým měla devět dětí. Marie se po otci stala majitelkou zámku v Průhonicích, kde založili slavný park.

Dvojnásobně ovdovělá Adéla rozená z Puteani zemřela 28. 11. 1904 na zámku v Průhonicích a stejně jako její prvorozená dcera Gabriela Swéerts-Sporck je pohřbena v kostele Zvěstování Panny Marie při klášteře sv. Gabriela na Smíchově.⁷⁵

73 AHMP, Matrika oddaných Kostela sv. Mikuláše, 1851–1862, fol. 226, dig. list 240.

74 ANM, Genealogická sbírka CH, kart. 20: Nostitz, tištěné svatební oznámení, překlad z němčiny.

75 SOA Praha, Matrika zemřelých Čestlice, 1833–1907, pag. 517, dig. list 259.

Čas zemření:	28. listopad 1904
Čas pohřbu:	1. prosinec 1904
Číslo domu:	1
Jméno zemřelého:	Její Excellenc hraběnka Adéla z Nosticů, vdova po Jeho Excell. † panu hraběti Albertu z Nosticů, maršálku království českého, rozená hraběnka Puteani z Prahy
Náboženství:	katolické
Pohlaví:	ženské
Čas živobyті:	81 let 8 mē. 2 dny, nar. 26/3. 1823.
Nemoc a způsob smrti:	Ochrnutí plic č. 61. Zaoopatřil sv. svátostmi dne 26. listopadu t. r. dp. Karel Nejedlý, zámecký duchovní v Průhonicích a pochoval v kostele u sv. Gabriela na Smíchově převor Emauzský Benedikt

4. Josef hrabě Swéerts-Sporck †11. 2. 1855

Josef byl bratrancem shora uvedených sourozenců Filipíny, Filipa, Barbary a Josefa. Narodil se 7. 7. 1788 v Praze.⁷⁶ Prostudování pražských matrik toto potvrdilo. Z nalezeného zápisu jasně vyplývá, že se narodil jako nemanželské dítě:⁷⁷

Den narození a křtu:	7. 7. 1788
Místo narození:	č. 1026
Jméno dítěte:	Josef
Náboženství:	katolické
Pohlaví:	mužské
Původ:	nemanželský
Matka:	Katharina Lindin (příjmení přeškrtnuto).
Kmotři:	Johann Zub (+++), Theresia Čapkin Burgerin (Čapková měšťanka).

Ve srovnání s originálním zápisem narození je někdy nesprávně uváděn jako Johann Josef.⁷⁸ Dodatečně, jiným písmem a inkoustem odlišné sytosti, byly v zápise provedeny následující změny (přeloženo z latiny):

Znamení nemanželského původu je přeškrtnuto a připsán otec: *Nejvznešenější hrabě Josef de Swertz Sporck, cis. Kr. komoří, dvorní rada, rytíř bl. Štěpána.*

Příjmení matky „Lindin“ (Lindová) škrtnuto a připsáno: *rozená de Fillenbaum.*

Přípis: *„Toto dítě bylo legitimizováno prostřednictvím sňatku v Polsku uzavřeným Andreasem Czeislem tanním farářem 5. prosince roku 1796 mezi nejvzn. Knížetem Josefem de Swertz Sporck, cis. Kr. komořím, dvorním radou, rytířem bl. Štěpána a nejvzn. Kateřinou de Fillenbaum před svědky nejvzn. Knížetem Ludvíkem de Fürstenbushem, cis. Kr. gubernálním radou ve východní Haliči a poctivým P. Albertem Hankem, arciknězem v Bielce a Kašparem Krulem důchodním písařem. Pisemný opis sňatku byl ověřen Filipem Lebanem, knížecím advokátem a císařsko královským notářem, a též sem vlastnoručně vepsán. Svě-*

⁷⁶ SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, fond Josef Vojáček, zn. B30: „Rodokmeny Špoků“, ručně psané lístky, fol. 3.

⁷⁷ AHMP, Matrika narozených kostela sv. Jindřicha, 1784–1794, fol. 256, dig. list 261, předklad z latiny.

⁷⁸ SOA Hradec Králové, Rodinný archiv Špoků, inv. č. 479, velká genealogická tabele rodu Špoků a Sweerts-Špoků.

dectví, že Josef je pravý jeho syn (na žádost a přání do matriky vloženo), podpisy potvrzené Ladislavem Slavíkem a Janem Wagnerem, guberniálními koncipisty ve Lvově, a též posílené dosvědčením veřejného řízení šlechtického soudu v Haliči, jsem já František Krabat, farář u sv. Jindřicha a notář přísežní osobně prohlédl a rovněž sem vlastnoručně vepsal.“

Josefovou matkou tedy měla být původem neurozená Kateřina z Fillenbaum. Následně bylo zjištěno, že v Praze žil nobilitovaný Ignác Georg z Fillenbaum, vrchní pražský poštovní ředitel, který přišel z Vídně, kde do té doby zastával funkci pobočníka vrchního poštovního správce. Sídlil v Liechtenštejnském paláci na Malostranském náměstí. Svého času byl majitelem Dürerovy malby „Růžencová slavnost“. Funkci zastával od 3. 10. 1777. V roce 1793 jeho dědicové obraz prodali opatu strahovského kláštera premonstrátů Václavu Meyerovi.⁷⁹ Hledání ve vídeňských matrikách potvrdilo sňatek Ignáce George Fillenbauma s Marií Annou Hadernack dne 25. 5. 1752⁸⁰ a následně narození dcery Marie Kateřiny Františky Alžběty Fillenbaum dne 14. 4. 1764.⁸¹

Podle našeho názoru byl Josef, ač nemanželský, skutečně synem svého otce, neboť z uznání za vlastního před šlechtickým soudem vyplývaly pro jeho otce i pro něj samotného nejen práva, ale též povinnosti. Otec si tak musel být jeho původem jistý. Pro něho potom pravděpodobně nebylo příliš obtížné zajistit pro svou ženu původ a legitimitu pro svého syna. Jinak by ke sňatku a uznání dítěte za vlastní pravděpodobně nedošlo. I vzhledem k tomu, jaké reakce tyto kroky vyvolaly v tehdejší společnosti:⁸²

„1802 zemřel uměnímilovný Jan František Kristian Sweerts-Sporck. Dědicem se stal družorozený jeho syn Josef František, který sporckovské podivinství dotvrdil tím, že se oženil s dívkou občanského původu. Z toho vzniklo velké pobouření stavovské pýchy ve šlechtické společnosti, demokratický hrabě narážel na provokativní příkoří a zjevné urážky, až se rozhodl prodati svůj zdejší majetek a opustit Prahu“.

Z této reakce vyplývá, proč tuto rodinu později nacházíme mimo české země. Josef František de Paula hrabě Swéerts-Sporck (obr. 4), svobodný pána z Reistu, Laakenu a Blauenurnu (*9. 1. 1756 Lnáře)⁸³ byl mimo jiné od roku 1796 guberniálním radou v Haliči, od února do srpna 1801 guvernérem Haliče a v letech 1819–1822 guvernérem Illyrie, kde se zasloužil o založení Slovinského národního muzea. Toto dokazují písemné dokumenty uložené v Archivu Národního muzea.⁸⁴ Také byl c. k. skutečným tajným radou. Podle po-

79 Olga KOTKOVÁ, *Albrecht Dürer: Růžencová slavnost 1506–2006*, Praha 2006.

80 Matricula Online, Matrika oddaných kostela svatého Štěpána ve Vídni, 1751–1752, fol. 133, dig. list 264.

81 Matricula Online, Matrika narozených kostela svatého Štěpána ve Vídni, 1762–1764, fol. 165, dig. list 328.

82 Eduard BASS, *Křižovatka u Prašné brány*, Praha 1947, s. 187.

83 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, fond Josef Vojáček, zn. B30: „Rodokmeny Šporků“, ručně psané lístky, fol. 5.

84 ANM, Registratura Národního muzea (RNM) 1818–1852 (1960), karton 1a, sign. A1/43: Josef hr. Sweerts Sporck žádá c. k. zemské prezídium v Čechách o zaslání stanov českého národního muzea a zkušeností, protože císař schválil založení muzea v Kraňsku, Ljubljana (Laibach), 9. 6. 1821; + Odpověď c. k. zemskému prezídium v Illyrii, Praha, 30. 6. 1821; sign. A1/44: Josef hr. Sweerts Sporck děkuje nejvyššímu purkrabí hr. Libštejnskému z Kolovrat za zaslání informací o založení českého Národního muzea, Ljubljana (Laibach), 14. 7. 1821; sign. A1/46: Karel M. Cron, dopis Kašparu hr. Šternberkovi, že na žádost illyrského guvernéra hr. Sweerts Sporka, který má zřídít muzeum v Ljubljaně (Laibach) pro Kraňsko, o poskytnutí textu statut českého národního muzea a dalších potřebných podkladů – mu poslal stručnou zprávu o zřízení muzea, Praha, 26. 6. 1821.

Obrázek 4 – Dětský portrét Josefa Františka de Paula hraběte Swéerts-Sporcka (1756–1823) (NPÚ Josefov, KU1162). Portrét z dospělosti není dosud znám.

jeho úmrtí byla paralýza (Paralysis), tedy pravděpodobně nějaká mrtvice. Jeho tělo bylo na rozdíl od jeho výše uvedených příbuzných pitváno a balzamováno. Nevíme však, jestli se tak stalo ve Lvově, nebo až v Kuksu a kdo tyto úkony provedl a zda byl o nich proveden nějaký záznam. V Kuksu byl pohřben až 19. 2. 1855⁹¹:

známky, že zemřel roku 1823 na penzi ve Vídni,⁸⁵ byl dohledán matriční zápis o jeho úmrtí, podle kterého zemřel 21. 5. 1823 v č. p. 1016 na mozkovou mrtvici (Schlagflus). Bohužel, stejně jako u jeho staršího bratra Filipa v Krakově, zápis neuvádí místo pohřbení.⁸⁶ Totéž platí i pro Kateřinu z Fillenbaum, která zemřela taktéž ve Vídni krátce po svém manželovi 9. 12. 1823 v č. p. 454 na zčernání plic (an Lungenschwarz).⁸⁷

Biologickou příslušnost Josefa k rodu Sweerts-Sporck však podporuje i dosavadní osteologický výzkum, který ukázal na zřetelnou morfologickou podobnost mezi Josefem a jeho bratrancem Josefem (1809–1848) a sestřenicí Barbarou (1809–1873), která je v některých případech dokonce větší, než je míra podobnosti mezi těmito samotnými sourozenci-dvojčaty.⁸⁸ Otázkou však zůstává, proč ke sňatku hraběte Josefa Františka a Kateřiny z Fillenbaum došlo, až když jejich synovi bylo 8 let.

Josef sloužil jako c. k. ředitel podacího protokolu zemské vlády v Haliči.⁸⁹ Zemřel 11. 2. 1855 ve Lvově.⁹⁰ Příčinou

85 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, fond Josef Vojáček, zn. B30: „Rodokmeny Špoků“, ručně psané lístky, fol. 5.

86 Matricula Online, Matrika zemřelých kostela sv. Augustína ve Vídni 1815–1829, fol. 72, dig. list 72.

87 Matricula Online, Matrika zemřelých kostela sv. Petra ve Vídni, 1810–1827, fol. 179, dig. list 182.

88 P. VELEMÍNSKÝ – M. DOBISÍKOVÁ, *Morphological likeness*, s. 173–196; J. CVRČEK – P. VELEMÍNSKÝ – T. JOR – R. RMOUTILOVÁ – J. BRŮŽEK, *Frontal sinus anatomy*, s. 1717–1731; J. CVRČEK – P. VELEMÍNSKÝ – T. JOR – J. BRŮŽEK, *Kinship*, s. 163–167; J. CVRČEK – M. DOBISÍKOVÁ – T. JOR – J. HADRAVA – P. VELEMÍNSKÝ, *Degree of similarity*, s. 1–15.

89 V. PITUCHA, *Rodinný archiv Špoků*, s. 403.

90 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, fond Josef Vojáček, zn. B30: „Rodokmeny Špoků“, ručně psané lístky, fol. 3.

91 Centrální historický archiv ve Lvově, sg. 618-2/1144, *Knihy narozených, oddaných a zemřelých 1855–1857*, fol. 2, překlad z němčiny.

<i>Doba smrti:</i>	1855, měsíce února, 11. února zemřel a 19. února byl pohřben
<i>Číslo domu:</i>	864 ¼
<i>Jméno zemřelého:</i>	Vznešený a urozený P. Josef hrabě Swerts-Sporck, sv. p. z Reistu, Laakenu a Blauenthurnu, ředitel českého guberniálního protokolu a komise ve věcech víry ve výslužbě, člen řádu provinciálů vévodství kraňského
<i>Náboženství:</i>	katolické
<i>Pohlaví:</i>	mužské
<i>Doba života:</i>	66 let
<i>Nemoc a způsob smrti</i>	paralysis
	Pohřbil ctihodný Ondřej Ostrawski z metropolitní kapituly.

Z kostních patologií jsme našli pouze známky svědčící pro výrazné chronické přetížení nohou.

5. Moritz hrabě Swéerts-Sporck † 21. 11. 1882

Moritz Gustav hrabě Swéerts-Sporck (obr. 5) se měl podle některých zdrojů narodit 12. 5. 1821 ve Lvově.⁹² Naše pátrání ukázalo, že jeho celé jméno a datum narození jsou sice správné, narodil se však v Krakově, a to v ulici sv. Nikolaje č. p. 629.⁹³ Jeho otcem byl výše uvedený Josef hrabě Swéerts-Sporck, svobodný pán z Reistu, Laakenu a Blauenthurnu (1788–1855). Jeho matkou pak byla Regina de Kronpass, se kterou, snad opět jako neurozenou, se jeho otec oženil roku 1820.⁹⁴ Kromě Moritze Gustava měli snad ještě dceru Ludovíku (1823–1826),⁹⁵ matriční zápisy o jejím narození či úmrtí se nám však nepodařilo nalézt. Také o osobě hraběnky Reginy víme jen velmi málo, podle matričního zápisu narození syna Moritze měla pocházet z Vídně.⁹⁶ Zemřela 17. 12. 1866 v Kuksu č. p. 26. Soudě podle úmrtního oznámení se narodila roku 1799:⁹⁷

„Moritz hrabě Swéerts-Sporck, svobodný pán z Reistu, Laakenu a Blauenthurnu, patron nadace hraběte Sporcka resp. Swéerts-Sporcka v Choustnikově Hradišti (Gradlitz), jménem svým i ve jménu své ženy Celiny hraběnky Swéerts-Sporck, svobodné paní z Reistu, Laakenu a Blauenthurnu, a jejich obou nezletilých dětí Gustava a Leonie pro ně nejtěžší zprávu o odchodu jejich nejdražší matky, tchýně a babičky, Reginy hraběnky Swéerts-Sporck, svobodné paní z Reistu, Laakenu a Blauenthurnu, která po krátké nemoci, sv. svátostmi zemřelých zaopatřena, 17. tohoto měsíce v 5 hodin ráno v 67. roce věku blaženě zesnula v Pánu na mozkovou mrtvici.

Bezduchá schránka bude v neděli 23. tohoto měsíce ve 3 hodiny odpoledne přenesena z domu smutku do kolegiálního kostela v Kuksu, tam vysvěcena a v rodinné hrobce pohřbena.

Svaté requiem se bude konat v kolegiálním kostele v Kuksu 27. tohoto měsíce v 9 hodin dopoledne.

Kuks, 22. provincie 1866.“

Originální úmrtní zápis⁹⁸ opět uvádí, že se měla narodit ve Vídni. Mylně však uvádí, že ovdověla roku 1854, její manžel zemřel o rok později. Liší se také uvedená příčina úmrtí:

92 Např. V. PITUCHA, *Rodinný archiv Šporků*, s. 19.

93 Národní archiv v Krakově, matrika narozených kostela Nanebevzetí Panny Marie 1801–1828, fol. 143.

94 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, fond Josef Vojáček, zn. B30: „Rodokmeny Šporků“, ručně psané lístky, fol. 3.

95 Tamtéž.

96 Národní archiv v Krakově, matrika narozených kostela Nanebevzetí Panny Marie 1801–1828, str. 143.

97 ANM, genealogická sbírka CH, kart. 25: Swéerts-Sporck, tištěné úmrtní oznámení, překlad z němčiny.

98 MěÚ Dvůr Králové nad Labem, Matrika zemřelých Kuks, 1845–1949, s. 51, překlad z němčiny.

mozková mrtvice vs. marasmus–sešlost. Konkrétní zápis narození se nám však nepodařilo ve vídeňských matrikách nalézt.

<i>Rok, měsíc a den:</i>	17. prosince v 5 hodin ráno a byla pohřbena 23. prosince ve 3 hodiny odpoledne
<i>Úmrtí list vystaven:</i>	30. prosince 1866
<i>Číslo domu:</i>	26
<i>Jméno zemřelého:</i>	Urozená paní Regina hraběnka Swéerts Spork, rozená Kronpass, vdova po v roce 1854 zemřelém c. k. guberniálním řediteli klasifikačních protokolů uroz. Josefu hraběti Swéerts Sporkovi, majiteli svěřeneckého statku, patronu a spoluinspektoru kukské a hradecké nadací, narozena ve Vídni v Dolním Rakousku, bytem v Kuksu č. 26, zemřela při trpělivé péči pana hraběte Bořinského, milosrdného bratra v Kuksu.
<i>Náboženství:</i>	katolické
<i>Pohlaví:</i>	ženské
<i>Doba života:</i>	67 let
<i>Nemoc a způsob smrti</i>	Podle úmrtího ohledací lístku č. 177 z 20. prosince t. r. na marasmus. Svátostmi zemřelých byla zaopatřena P. Ehryholzem, milosrdným bratrem, a pohřbena resp. uložena do rodinné hrobky v kukském klášteře P. Antoninem Kulhánkem, farářem v Kocleřově

Moritz Gustav působil v armádě a také jako státní úředník v Haliči, od roku 1855 až do své smrti i jako patron a spoluinspektor hospitální nadace v Kuksu.⁹⁹ Byl také první, kdo veřejně vyzýval k založení zoologické zahrady v Praze, a to již roku 1881 u příležitosti sňatku korunního prince Rudolfa Habsburského.¹⁰⁰ Podle dochovaného rozsáhlého pozůstalostního spisu zemřel 21. 11. 1882 v hospitału v Kuksu,¹⁰¹ což potvrzuje záznam v matrice,¹⁰² který také zpětně potvrzuje jako místo jeho narození Krakov:

<i>Pořadové číslo:</i>	168
<i>Čas úmrtí:</i>	21. listopadu 1882 ve 2 hodiny odpoledne
<i>Jméno zemřelého, jeho stav nebo postavení:</i>	Pan hrabě Moritz hrabě Sweerts-Spork, svobodný pán z Reistu, Lakenu a Blauenthurnu v Kuksu, c. k. nadporučík atd atd, patron a spoluinspektor zdejší nadace. Narozen v Krakově
<i>Bydliště zemřelého:</i>	Kuks
<i>Pohlaví:</i>	mužské
<i>Vyznání:</i>	katolické
<i>Věk:</i>	61
<i>Příčina úmrtí:</i>	Morbus Brightii.
<i>Místo a čas pohřbu:</i>	Byl pohřben 25. listopadu ve 2 hodiny odpoledne důstojným panem Eduardem Praschingerem do zdejší rodinné hrobky.

99 V. PITUCHA, *Rodinný archiv Šporků*, s. 85.

100 *Prager Tagblatt*, 1881, Jg. 5, Nr. 45, vydání 14. 2. 1881, str. 4.

101 AHMP, Okresní městský delegovaný soud civilní pro Staré Město, Josefov, Nové Město a Vyšehrad, sg. IV 388/1883, Moritz Swéerts-Sporek, karton 593.

102 SOA Hradec Králové, Matrika zemřelých hospitału Kuks, 1877–1917, fol. 26, dig. list 37, překlad z němčiny.

Obrázek 5 – Moritz Gustav hrabě Sweerts-Sporck (1821–1882) (NPÚ Josefov, KU03107/2)

Úmrtí bylo také oznámeno v denním tisku.¹⁰³

„V úterý zemřel v Kukusu Moric hrabě Sweerts-Sporck, svob. Pán z Reist-Laekenu a Blauenthurnu, c. k. nadporučík zemské obrany, majitel válečné medaile a námořnického kříže, patron kukushradištského nadání hrabat Sporckových a Sweerts-Sporckových, v 61. roce svého stáří. Zesnulý byl zakladatelem, členem a čestným členem mnoha dobročinných a humaních spolků. Pohřeb odbývá se v neděli o 3. hod. odpol. V Kukusu.“

Stejně jako jeho otec byl pitván a balzamován. Lze předpokládat, že se tak stalo přímo v Kuksu, kde zemřel a byl i pohřben. Chybí nám však opět informace, kdo tyto procedury provedl. Zemřel na zánět ledvin (Morbus Brightii), na jeho kostře byla zjištěna zhojená tříštivá zlomenina hrudní kosti se srůstem rukojeti a těla hrudní kosti. Můžeme předpokládat, že k tomuto zranění došlo během jeho vojenské kariéry, konkrétní písemná zmínka však chybí. Vedle toho trpěl zánětem okovce levé loketní kosti.

6. Celina hraběnka Swéerts-Sporck, rozená de Noblée †13. 7. 1914

Celým jménem Celina Paulina de Noblée,¹⁰⁴ se 29. 5. 1852 v Hamburku¹⁰⁵ provdala za Moritze Gustava Swéerts-Sporcka (1821–1882) a měli spolu syna Gustava Alfonze Františka Ludvíka (10. 4. 1853 Hamburk¹⁰⁶–17. 6. 1933 hospital Kuks¹⁰⁷) a dvě dcery, Leonii Elisu Henriettu (5. 8. 1865 Hamburk–14. 11. 1938) a Celinu Karolínu Luisu (28. 4. 1873 zámek Kuks¹⁰⁸ – 14. 4. 1926). Každopádně Moritz Gustav byl třetím v řadě po svém dědovi a otci, který se oženil s neurozenou ženou, a pokračovali v tom i někteří jeho potomci, včetně syna Gustava.¹⁰⁹

103 *České noviny*, vydání 24. 11. 1882, s. 2.

104 V. PRŮCHA, *Rodinný archiv Šporcků*, s. 403.

105 Tamtéž.

106 SOA Hradec Králové, Rodinný archiv Šporcků, inv. č. 402, kart. 25, výpis z matričního záznamu narození z Hamburku.

107 SOA Hradec Králové, Matrika zemřelých Kuks, 1918–1943, fol. 16, dig. list 18.

108 SOA Hradec Králové, Matrika narozených Kuks, 1848–1900, fol. 92, dig. list 96.

109 Genealogii potomků Moritze Gustava Sweerts-Sporcka a Celyny Pauliny de Noblée zde již záměrně neuvádíme, neboť vzhledem k vymezení antropologicko-lékařského výzkumu rodu by již byla nad rámec této publikace.

Celina byla dcerou továrníka Henriho Louise Josepha Noblée (*6. 12. 1806 Lille) a Luisy Adelaidy Dürr z Lille. Narodila se 10. 8. 1832,¹¹⁰ není však jisté, zda v Paříži,¹¹¹ či v Lille.¹¹² Nicméně víme s jistotou, že později se její rodina přestěhovala do Hamburku, kde její otec a poté bratr Henri (1829–1904) vlastnili ropnou továrnu.¹¹³ Zemřela 13. 7. 1914 v Lázních Kynžvart¹¹⁴ a záznam o jejím úmrtí jsme našli jak přímo v Lázních Kynžvart¹¹⁵ (příčina smrti mozková mrtvice), tak i v matrice hospitálu Kuks (sešlost věkem):¹¹⁶

<i>Čas úmrtí:</i>	13. července 1914
<i>Čas pohřbu:</i>	19. července 1914
<i>Jméno zemřelého, jeho stav nebo postavení:</i>	Paní Celina hraběnka Sweerts-Sporck, toho času užívající kúry v Lázních Kynžvart, vila "Beer", č.p. 213, svobodná paní z Reistu, rozená de Noblée ve Francii, vdova po 21. listopadu 1882 zemřelém Moritzi hraběti Sweerts-Sporck
<i>Bydliště zemřelého:</i>	Lázně Kynžvart, vila "Beer", č. 213
<i>Stav:</i>	provdaná
<i>Vyznání:</i>	katolické
<i>Pohlaví:</i>	ženské
<i>Doba života:</i>	82
<i>Příčina smrti:</i>	mozková mrtvice (orig. Gehirnschlag, pozn. aut.)
<i>Místo a čas pohřbu:</i>	Hřbitov (rodinná hrobka) v Kuksu, okr. Dvůr Králové
<i>Pohřbil:</i>	Johan Seidl, biskupský okresní vikář a děkan v Holohlavech
<i>Poznámky:</i>	Náhle zemřela a proto nebyla zaopatřena. Převezena do Kuksu s povolením okresního hejtmanství v Mariánských Lázních ze dne 14. července 1914 a souhlasem zdejšího farního úřadu Lázně Kynžvart ze dne 15. července 1914
<i>Čas úmrtí:</i>	13. července 1914
<i>Jméno zemřelého, jeho stav nebo postavení:</i>	Celestina Paulina hraběnka Sweerts-Sporck, nar. 10. srpna 1832 v Lille ve Francii, přisl. do Kuksu, okr. Dvůr Králové
<i>Bydliště zemřelého:</i>	Lázně Kynžvart
<i>Pohlaví:</i>	ženské
<i>Vyznání:</i>	katolické
<i>Doba života:</i>	81
<i>Příčina smrti:</i>	sešlost věkem (orig. Altersschwäche - pozn. aut.).

110 Constant von WURZBACH, *Biographisches Lexikon des Kaisertums Österreich*, 41. Teil, Susil–Szedner, Wien 1880, s. 25.

111 SOA Hradec Králové, Matrika narozených Kuks, 1848–1900, fol. 92, dig. list 96: „manželská dcera Henryho Noblée, soukromé osoby v Pařížské ulici (nebo v Paříži, ulice ...) a jeho manželky Luisy Adelaidy Dürr z Lille ve Francii, departamentu Nord“.

112 SOA Hradec Králové, Matrika zemřelých Hospitál Kuks, 1877–1917, fol. 130, dig. list 133: „nar. 10. srpna 1832 v Lille ve Francii“.

113 Noble & Thörl GmbH (1955). Noble & Thörl GmbH Ölfabriken, Speisefettraffinerien, Hamburk-Harburg: 28. November 1855–28. November 1955. Hamburk: Hamburk Luhmann 1955.

114 V. PITUCHA, *Rodinný archiv Šporků*, s. 403.

115 SOA Plzeň, Matrika zemřelých Lázně Kynžvart, 1879–1926, fol. 149, dig. list 150, překlad z němčiny.

116 SOA Hradec Králové, Matrika zemřelých Hospitál Kuks, 1877–1917, fol. 130, dig. list 133, překlad z němčiny.

I její tělo bylo pitváno a balzamováno, ovšem jako v případech jejího manžela a tchána, pravděpodobně se k tomu nedochovala žádná písemná zpráva. Na její kostře jsme našli dvě staré zhojené zlomeniny, jednak na jednom z žeber na pravé straně, a pak také na levém předloktí u vřetenní kosti (tzv. Collesova zlomenina) vypovídající o pádu na zápästí. Ta byla také nalezena u Barbary hraběnky Swéerts-Sporck.

Závěr

Genealogie šlechtických rodů jakožto nejvyšší vrstvy dřívější společnosti, přitahuje pozornost řady badatelů a jejich historie bývá všeobecně dobře známa a je předmětem řady publikací. Tato studie však ukazuje, že v této oblasti stále existují bílá místa a že dosud publikovaná biografická data šlechticů mohou být značně nepřesná. Nejde pouze o rod Swéerts-Sporcků, je možno nalézt velké množství podobných případů. Snad je to částečně způsobeno právě velkým množstvím publikací na toto téma, což dává vzniknout nejrůznějším omylům, které jsou následně dále přepisovány, a postupem času mohou další chyby přibývat. Paradoxně navzdory postupující digitalizaci je společnou vlastností drtivé většiny dosavadních publikací absence uvádění citací konkrétních matričních zápisů a dalších archiválií. Jejich prezentace by přitom do budoucna otevřela cestu k jejich snadnému ověřování, a především by vyřešila a ukončila řadu dohadů.¹¹⁷ V neposlední řadě by taková praxe byla nápomocna v situaci, k jaké došlo u Swéerts-Sporcků, totiž při osteologickém výzkumu, kdy přesné údaje mohou zásadně přispět např. k individuální identifikaci pozůstatků či k poznání tělesných vlastností významných osobností.

Tato práce uvádí na pravou míru údaje uvedené v populárně-naučných publikacích či archivních pomůckách a konkrétních archiváliích a stejně tak některé údaje uvedené v dosavadních publikacích zabývajících se osteobiografickým výzkumem zde uvedených osobností. Výsledky těchto studií¹¹⁸ však nejsou z hlediska použitých metod a interpretace výsledků (např. výpočet koeficientů příbuznosti mezi jedinci) novými objevy prezentovanými v této práci nijak zpochybněny. Budoucím genealogům tato práce současně předkládá konkrétní body, které zůstávají nedořešené, jako například údaje o Regině de Kronpass a její rodině, či genealogie a biografie posledních rodilých členů Sweerts-Sporcků a jejich potomků po roce 1914. V kukské hrobce je také pohřbena Johanna Adriana Kuntzová z Freyenthurnu, rozená z Fremy, narozená roku 1673, která podle nápisové destičky na rakvi měla zemřít 16. 1. 1718 v Lysé nad Labem.¹¹⁹ Podobnější informace o její osobě však nejsou známy, stejně jak jaký byl její vztah ke Sporckům resp. Sweerts-Sporckům a proč je s nimi pohřbena.

117 V. ČAPSKÁ, *Mezi texty a textiliemi: (Swéerts-)Šporkové, textové praxe a kulturní výměna na přelomu baroka a osvícenství*, Dolní Břežany, Scriptorium, 2016.

118 P. VELEMÍNSKÝ – M. DOBISÍKOVÁ, *Morphological likeness*, s. 173–196; J. CVRČEK – P. VELEMÍNSKÝ – T. JOR – R. RMOUTILOVÁ – J. BRŮŽEK, *Frontal sinus anatomy*, s. 1717–1731; J. CVRČEK – P. VELEMÍNSKÝ – T. JOR – J. BRŮŽEK, *Kinship*, s. 163–167; J. CVRČEK – M. DOBISÍKOVÁ – T. JOR – J. HADRAVA – P. VELEMÍNSKÝ, *Degree of similarity*, 1–15.

119 Matriční zápis o jejím úmrtí se nám nepodařilo nalézt.

Poděkování

Autoři by tímto chtěli poděkovat Magdaleně Smolska-Kwinta (Małopolskie Towarzystwo Genealogiczne w Krakowie) za neocenitelnou pomoc při studiu polských a ukrajinských matrik a archivů a dále Petru Marešovi (Národní archiv ČR) a in memoriam Vladimíru Pouzarovi za pomoc při genealogické rešerši v rámci Čech. Poděkování patří také Matouši Jirákoví (Národní památkový ústav Josefov), Lubomíru Sršňovi (Oddělení starších českých dějin, Národní muzeum) a Janu Šejblovi (Náprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur, Národní muzeum) za poskytnutí portrétů a fotografií k této publikaci, a Alastairu Millarovi za jazykovou korekturu anglického abstraktu. Autoři také děkují recenzentům za cenné připomínky.